

Kultūros ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2019-02-26 vidaus audito ataskaita Nr. VA-1 „Kultūros paveldo departamento įsteigtų vertinimo tarybų veiklos vertinimas rizikų valdymo požiūriu“.

SANTRAUKA

Vidaus audito subjektai: Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) ir jo įsteigtos penkios Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos (toliau – Tarybos). Audituojamas laikotarpis: 2015–2019 m.

Vidaus audito tikslas: vertinti Tarybų veiklą įvairių kylančių rizikų valdymo požiūriu, nustatyti, ar jų veikla planuojama, organizuojama ir vykdoma laikantis teisės aktų, ar garantuojamas jų veiklos skaidrumas, ar esantis reglamentavimas užtikrina maksimalią jų veiklos kokybę ir pateikti šios veiklos vidaus kontrolės įvertinimą.

Bendra informacija: Tarybos neturi juridinio asmens statuso, nėra struktūriniai Departamento padaliniai, tačiau, vykdydamos savo funkcijas, laikomos viešojo administravimo subjektais: savo sprendimus įformina aktais, kuriuos teismai priskiria administraciniams aktams, Tarybos gali būti traukiamos atsakovais. Tarybos priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, todėl jų veiklos sritis priskirta prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Tarybos sprendžia suteikti teisinę apsaugą nekilnojamojo kultūros paveldo objektams (įrašyti į Kultūros vertybių registrą) ar jos nesuteikti (neįrašyti į registrą); panaikinti teisinę apsaugą ar ją palikti; patikslinti jau įrašytų į Kultūros vertybių registrą objektų vertingąsias savybes ar jų netikslinti. Per metus Tarybos priima apie 1600 sprendimų apsverstydamos vertybių tyrėjų parengtus aktų projektus, virš 50 procentų sprendimų susiję su vertingųjų savybių patikslinimu.

Vertinta:

- ar reglamentuojamos įvairios vidaus kontrolės (prevencinės, einamosios, paskesniosios) procedūros;
- ar kontrolės aplinka skatina efektyvų vertybių atskleidimo planavimą; ar vertybių atskleidimo strategija, prioritetai, tvarkos, procesai yra nustatyti ir ar jie aiškūs, stabilūs ir tęstiniai;
- kaip Departamentas organizuoja Tarybų darbą ir jam vadovauja; kaip atsiskaito su Tarybų nariais už suteiktas ekspertines paslaugas; ar tinkamai ir racionaliai planuoja Tarybų posėdžių darbotvarkes; ar teikia Taryboms būtiną metodinę pagalbą; ar sudarytos sąlygos kokybiškai tyrimų medžiagai parengti ir pan.;
- ar išsamiai ir aiškiai apibrėžta Tarybų kompetencija; ar Tarybų įgaliojimai (teisės) atitinka jų atliekamas funkcijas (pareigas); ar sudaromos sąlygos Taryboms atlikti visas joms patikėtas funkcijas; ar pakankamai reglamentuojamas sprendimų priėmimo mechanizmas; kokie veiksniai daro įtaką sprendimų priėmimo procesui; ar laikomasi viešojo administravimo principų; ar taikoma geroji sprendimų priėmimo praktika, rekomenduojama kolegialiems organams; ar objektų vertinimo politika subalansuota.

BENDROJI IŠVADA:

Vidaus kontrolės sistema planuojant ir organizuojant Tarybų veiklą vertinama silpnai, nes neužtikrinama, kad būtų tinkamai nustatyti ir valdomi įvairūs rizikos veiksniai, laikomasi teisės aktų reikalavimų, yra akivaizdžių vidaus kontrolės trūkumų, galinčių turėti įtakos Tarybos sprendimų kokybei ir veiklos efektyvumui ir sukelti daug įvairių neigiamų teisinių, administracinių, finansinių, ekonominių pasekmių:

- Teisinis reglamentavimas nepakankamai išsamus, kartais neaiškus arba nenustato svarbių procedūrų, taip sudaromos sąlygos įvairiems nesusipratimams, manipuliacijoms.
- Neaiškios savivaldybių vertinimo tarybų ir Departamento Tarybų kompetencijos ribos planuojant vertinti vietinio reikšmingumo objektus.
- Ne visada laikomasi Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinių nuostatų reikalavimų.
- Strateginio planavimo politika netoliaregiška, nes valstybei planuojant vertybių atskleidimą ir išaiškinimą neatsižvelgiama į realias vertybių tyrėjų ir apskaitos dokumentacijos rengėjų galimybes, todėl gali nukentėti rengiamos apskaitos dokumentacijos kokybė.
- Neįtvirtinta, kaip organizuojama objektų, planuojamų vertinti Tarybose, atranka, neregamentuota atrankos proceso dalyvių atsakomybė.
- Departamentas, atsiskaitydamas su Tarybų nariais už paslaugas, neužtikrina patikimos, vienodais standartais grįstos finansų kontrolės; atlygis nariams neadekvačiai mažas.
- Departamentas nepakankamai metodiškai vadovauja Taryboms, nerengia seminarų ar konsultacijų nariams; teisinių žinių trūkumas trikdo Tarybų darbą, vilkina sprendimų priėmimą.
- Dėl politikų spaudimo Departamentas kartais priverstas daryti įtaką Tarybų sprendimams ir taip sukurti terpę neskaidriems sprendimams.
- Nesudaromos galimybės Tarybų nariams susipažinti su vertybių tyrimų medžiaga prieš posėdį; Tarybų narių sprendimai nepagrįsti objektyviais, dokumentuose užfiksuotais vertinimo rezultatais, todėl negarantuojama, kad Tarybos priims objektyvius ir maksimaliai pagrįstus sprendimus, ir kyla abejonių dėl proceso skaidrumo.
- Nepalaikomas grįžtamasis ryšys tarp Tarybų ir kitų apskaitos proceso subjektų, neatliekama teisinio reguliavimo stebėseną, todėl nėra gerinama Tarybų veiklos kokybė.

REKOMENDACIJOS

Pateiktos 22 rekomendacijos:

- 7 rekomendacijos Kultūros ministerijai (4 – didelio reikšmingumo, 3 – vidutinio reikšmingumo);
- 15 rekomendacijų Departamentui (5 – didelio reikšmingumo, 9 – vidutinio reikšmingumo, 1 – mažo reikšmingumo).